

3. час

Поглед унапред: три избора која обликују наш будући живот

Слобода се састоји од могућности да одаберемо или не одаберемо

Ова табела даје сажет преглед информација које су наставнику потребне за планирање и држање часа.		
Развијање компетенција упућује директно на EDC/HRE.		
Циљ учења показује шта ученици знају и разумеју.		
Задатак/задаци за ученике , уз методу, чине основни елемент процеса учења.		
Листа материјала је помоћ у припреми часа.		
Предвиђено време наставнику омогућава оквирно планирање времена.		
Развијање компетенција	Доношење одлука, утврђивање приоритета.	
Циљ учења	Људска права нам пружају могућности обликовања наших будућих живота – ми одлучујемо хоћемо ли их прихватити.	
Задаци за ученике	Ученици размишљају о кључним одлукама које утичу на њихове будуће животе.	
Материјали и средства	Радни материјал за ученике 1.2. Флипчарт, фломастери.	
Метода	Индивидуални рад са радним материјалом. Пленарна дискусија.	
Предвиђено време	1. Увод у тему и задатак.	10 мин.
	2. Ученици размишљају о кључним одлукама.	10 мин.
	3. Излагање и анализа.	20 мин.

Напомене

“Ко ће бити мој партнер?” – “Да ли желимо да имамо децу?” – “Које занимање ћу изабрати?”

На овом часу ученици се баве наведеним одлукама. У том циљу, мењају угао посматрања са прошлости на будућност. У претходној лекцији гледали су уназад и анализирали одлуке које су донете (и ко их је донео), а које су значајно утицале на њихове животе и обликовале њихов идентитет у детињству и у раздобљу адолесценције. У овој лекцији ће гледати у будућност. Донеће кључне одлуке – о партнерству, породици и свом занимању – које ће вероватно имати најјачи утицај на њихов идентитет.

Ученици притом постају свесни родног проблема: традиционална улога жена је била да изаберу партнера и породицу – без избора занимања, док су мушкарци били усредсређени на своју улогу хранитеља (занимање) и партнерство, са мањом одговорношћу за породични живот. Данас младе жене у много већем броју остварују своје право на образовање, с циљем да изаберу своје занимање. Дакле, док се жене труде да пронађу начине да успоставе равнотежу између све три опције – професије, партнерства и породице – многи мушкарци, иако не сви, још увек се држе традиционалног схватања своје улоге.

Ако желе, могу да упореде своје одлуке са одлукама својих родитеља. Ове додатне информације не деле са осталим ученицима. Информације о њиховим одлукама ће остати анонимне.

2. Ученици размишљају о својим кључним одлукама

Ученици раде сами у тишини. Наставник не прегледа ни један радни материјал јер је поверљивост важна када се ради о тако осетљивим питањима.

Наставник припрема следећу фазу рада. Ставља папир са флипчарта на таблу или зид. Било би најбоље да ученика, док пише на папир, остали ученици не могу да виде. На папиру је прилагођена верзија табеле из $\mathcal{R}$ радног материјала за ученике 1.2.

Текст се може заменити словима јер је табела ученицима позната. Довољни су следећи симболи:

Занимање – Партнерство – Деца

Наше опције за будућност		Жене	Мушкарци
Све три	П + Д + З		
Две од три	П + Д		
	П + З		
	З + Д		
Једна од три	П		
	З		
	Д		

Наставник ученицима даје фломастер.

3. Излагање и анализа

Ученици говоре о свом избору

Наставник објашњава на који начин ученици могу дискретно додати свој избор. Ученици један за другим долазе до флипчарта и бележе свој избор једноставним симболом (1).

Девојчице и дечаки користе одвојене ступце.

Ученици излазе један за другим до флипчарта и бележе свој избор. Када заврше, два ученика сабирају оно што је забележено у сваком ступцу и уписују збир.

Ученици расправљају о резултатима

Резултат се тешко може предвидети. Занимљиво је видети колико девојчица и дечака желе да обједине све три опције, а колико их се одлучује за две и које су то опције.

„Партнер+занимање”: Традиционални мушки модел „хранитељ+домаћица”. Ученици би требало да буду свесни последица ако оба партнера одаберу исто – то је модел „двоструки приход, без деце“).

“Занимање+деца”: није чест избор, јер подразумева самохрано родитељство, иако је ученицима познато да у великом броју породица постоји само један родитељ – не по сопственом избору, већ као последица развода или смрти.

“Партнер+деца”: традиционални женски модел ако траје читав живот. Многе младе мајке, а у мањој мери и млади очеви, прихватају ову опцију на неко време како би могли да брину о својој деци док су још мала. Подразумева се да ће се вратити свом послу чим то буде могуће.

“Занимање+партнер+деца”: ученици схватају да је ова опција изазов. Постоји ли разлика у избору између полова? Вероватно ће ову опцију прихватити више младих жена него мушкараца. Ако је тако, који су разлози за то? Наставник не треба да врши притисак на ученике ако нису спремни да говоре о разлозима свог избора. Међутим, наставник може да нагласи да је ово пример како одлуке појединаца могу да утичу на друштво у целини: ако многи одлуче да немају деце, наталитет опада. Не треба вршити никакав морални притисак, али ученицима треба приближити дугорочне последице њиховог личног избора (види „Проширење теме“ у наставку).

Имајући на уму могућност оваквих начина размишљања, наставник чека резултате, а потом даје адекватан одговор – ако је потребно импровизује. Претходни осврт му, као што смо већ напоменули, помаже у томе; помаже му и оцена часа по његовом завршетку, ради развијања способности и самопоуздања за импровизацију.

Проширење теме

Проблем опадања наталитета и старење, односно смањивање броја становника погађа многе индустријске и развијене земље света, укључујући Кину, Немачку и Италију. Јављају се озбиљни проблеми у привреди и пензионим системима тих земаља. На основу статистичких података, ученици истражују ситуацију у својој земљи. Могу анализирати и доносити судове о могућим решењима.